

Нічний потяг
Мартін Еміс

Я – детектив Майк Хуліген. І я хотіла б розповісти вам про найважчу з усіх своїх справ. Усе почалося з дзвінка колеги, який повідомив, що виявлено тіло Дженніфер, доньки полковника поліції. Я знала її змалку – а тепер чула про її самогубство. Так, щаслива, успішна, заможна, красива дівчина пустила собі кулю в рот. Жахливо, подумаете ви? Ні. Жахливо те, чому вона це зробила...

Обережно! Ненормативна лексика!

Мартин Эмис

Нічний потяг

Martin Amis

Night Train

© Martin Amis, 1997

© Unsplash.com / Luca Carr`a, Nic Y-C, Guilherme Stecanella, обкладинка, 2021

© Depositphotos.com / steveheap, doodko, обкладинка, 2021

© Hemiro Ltd, видання українською мовою, 2021

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2021

* * *

Солу і Дженіс

Частина 1. Віддача

Я – поліція. Незвична заява, чи то мовна конструкція. Але в нас так говорять. Спілкуючись між собою, ми ніколи не кажемо: «Я – полісмен» чи «Я – офіцер поліції». Ми кажемо просто: «Я – поліція». Я поліція. Я – поліція, звить мене детектив Майк Хуліген. І ще я жінка.

Я хотіла б розповісти вам про найважчу з усіх своїх справ. Найважчу – ну, особисто для мене. Коли служиш у поліції, то таке поняття, як найважче, – штука дуже розтяжна. Як знати, де оте найважче починається й закінчується? Його межі розширюються щодня. «Найважче? – питаємося ми. – Та що ви, нема такого й не було ніколи». І все ж для детектива Майк Хуліген то була найважча справа.

У штаті центрального поліцейського управління служать три тисячі людей, розкиданих по відділах, підвідділах, підрозділах і службах, які весь час міняють свої вивіски: Організована злочинність, Важкі злочини, Злочини проти особистості, Сексуальні злочини, Автокрадіжки, Фінансові махінації, Аналітичний відділ, Наркотики, Кіднепінг, Квартирні крадіжки, Порушення громадського порядку, а ще – Розслідування вбивств. На одних скляних дверях написано: Злочини проти моральності. А дверей із табличкою Гріхи ви не знайдете. Місто – це злочин. А ми – захист. Отакі пироги.

Трохи про себе. У вісімнадцять років я вступила до коледжу Пітера Брауна на кримінальну юстицію. Однак мене тягло на вулиці, туди, де кипіло життя. Не могла дочекатися. Я пройшла тести на придатність до служби в армії, у Прикордонному патрулі та навіть у системі виправних установ. І все склалося. Пройшла також тестування на придатність до служби в поліції. А тоді покинула коледж, і мене зачислили до академії.

Я починала в Південному окрузі. Патрульна служба, сорок четверта дільниця. Пішки ми обходили територію, реагували на виклики. Потім – п'ять років у загоні протидії насильству над старими людьми. Оперативна робота – засідки, пастки – стала мені квитком у слідчі. Згодом я пройшла ще одне тестування і, отримавши жетон, перейшла до центрального поліцейського управління. Тепер працюю у відділі конфіскацій, але до того вісім років тягнула лямку в убивчому відділі. Розслідувала вбивства. Була убивчою поліцією.

Кілька слів про мою зовнішність. Статуру я успадкувала від матусі. У наші дні її з першого погляду віднесли би до ярих феміністок, таких, що все політизують. Їй пасувала б роль чоловічого антагоніста десь у пост'ядерному бойовику з тачками й перегонами. І ще в мене голос такий, як у неї: я палю тридцять років, і він погрубів, став хрипким. Риси обличчя я успадкувала від батька. Згладжені, геть невиразні, як у селянки – нічого міського. Волосся висвітлене. Я народилася й виросла в цьому місті, у районі Мун-Парк. Але коли мені було десять, усе загуло в тартари і я перейшла під опіку держави. Де мої батьки, не знаю. Зросту маю сто сімдесят п'ять сантиметрів і важу вісімдесят один кілограм.

Хтось каже, що за рівнем небезпеки (та брудних грошей, які там крутяться) відділ наркотиків не має собі рівних, і всі погодяться, що відділ кіднепінгу – то не робота, а суцільний відпочинок (якщо вбивство в Америці – здебільшого чорний на чорного, то кіднепінг – зазвичай банда на банду); у когось непогано виходить розплутувати сексуальні злочини, а хтось зробив собі кар'єру на боротьбі з порушеннями моральності; аналітики – вони й в Африці аналітики (витягують із тіні сухих монстрів злочинного світу); однак усі мовчки погодяться з тим, що найкрутіші – убивчий відділ. Ось де справжні аси.

У нашому пересічному американському містечку – трохи знаному «Вавилонською вежею», що будують японці, та гаваннями й причалами для яхт, університетом і націленими в майбутнє корпораціями (айтішники та

фармацевти, літакобудівники й дослідники космосу), високим рівнем безробіття й тотальним ухилянням од усіх податків, – спецам із убивчого відділу за рік доводиться розслідувати близько дюжини вбивств. Часом ти старший слідчий, часом – його помічник. У мене за плечима – сотня таких розслідувань. Відсоток розкриття – трохи вищий за середній. Я добре орієнтувалася на місці злочину, мене не раз називали «фантастичною допитувачкою». І паперам я давала раду краще за інших. Коли я перейшла з Південного округу в центральне управління, всі чекали, що мої рапорти будуть по-провінційному недбалими. Та я від самого початку показала клас, і всі мої рапорти були такі, що пальчики оближеш (словом, центральному апарату за них не було соромно). Та я не зупинялась на досягнутому, і мушу похвалитися, що з того щось вийшло. А якось я провела дуже-дуже клопітку роботу, порівнюючи різні протоколи одного нашумілого вбивства в сімдесят третьому кварталі. Два різні протоколи одного й того самого допиту свідка та підозрюваного. «Як порівняти з тим, що приносите мені ви, хлопці, – заявив сержант Генрік Овермарс, розмахуючи моім рапортом перед усім відділком, – це, вашу матінку, вершина красномовства. Цицерон, сука, проти Робесп'єра!» Я завжди працювала з повною віддачею, та потім, видно, досягла межі своїх можливостей і довелось скидати оберти. Мабуть, далися взнаки відголоски тисячі фатальних випадків, більшість яких виявились або самовбивствами, або наслідками нещасливих збігів чи банального нехлюйства. Я бачила і стрибунів із хмарочосів, і тих, хто здуру вліз під самоскид, і тих, що стекли кров'ю, і тих, що спливали, роздуті до краю, і тих, що підірвалися, навмисне чи з необережності. Бачила забитих до смерті однорічних немовлят. Згвалтованих і вбитих бабусь за дев'яносто. Траплялися й мерці, що склалися не так із гнилі, як із хробаків. І з усіх мерців, яких мені доводилося бачити, найглибше врізалось у пам'ять мертве тіло Дженніфер Роквелл.

Я це розповідаю не для красного слівця. Оскільки я пряма учасниця всіх тих подій, про які піде мова, то, думаю, вам не завадить знати, хто така Майк Хуліген.

Станом на сьогодні – друге квітня – я вважаю цю справу розкритою. І закритою. Кінець. Фініш. Однак коли розв'язано одну проблему, то постають нові. Я взялася розплутувати тугий вузол, і тепер із нього на всі боки стирчать нитки. Увечері я зустрічаюся з Полі Ноу. Поставлю йому два запитання. Отримаю дві відповіді. Та й усе. Важкої справи в мене не було. Спитаєте, чи я не перебільшую? Та ні, чиста правда. Як на духу. Така це справа. Така справа. Полі Ноу ми прозвали нашим штатним різником. Ну, патологоанатом він. Розтинає жмуриків, щоб з'ясувати, хто від чого врізав дуба.

Зарані перепрошую за те, що буду грубуватою, цинічною і не завжди політкоректною. У поліції – самі расисти. Така вже в нас робота. Поліція Нью-Йорка ненавидить пуерторіканців, поліція Маямі – кубинців, поліція Г'юстона – мексиканців, поліція Сан-Дієго – корінних американців, поліція Портленда – ескімосів. А ми тут недолюблюємо всіх, хто не має ірландської крові. Чи не належить до поліції. Потрапити до нас може будь-хто – єврей, чорний, азіат чи жінка, – і коли ти опиняєшся в поліції, то стаєш членом однойменної раси, якій належить ненавидіти представників усіх інших рас.

Чотири тижні я зводила в єдине ціле записки та стенограми. Тож прошу вибачення і за часові розбіжності (яких важко уникнути, коли пишеш про недавно померлих), і за неформальне передавання діалогів. Ще, мабуть, варто перепросити за те, чим воно зрештою все вилізало. Тож перепрошую. Двічі.

Для мене все почалося в ніч на четверте березня, тоді стало розкручуватися зо дня в день, і зараз я про це вам розповім.

4 березня

Того вечора я була вдома сама. Мій хлопець Тоб чкурнув за місто на якесь комп'ютерне збіговисько. Вечеря так і залишилася нечіпана: я вмостилася на дивані, поставила біля себе попільничку й відкрила біографічну повість, яку ми обговорювали в дискусійному клубі. Була 20:15. Чому так точно пам'ятаю час? Я саме закуняла над книжкою, а за вікном прогуркотів нічний потяг – у неділю він завжди випереджає графік. Нічний потяг, од якого підлога під ногами ходить ходором. І завдяки якому я плачу за житло помітно менше, ніж могла б.

Задзвонив телефон. То був Джонні Мак, детектив, знаний також як сержант Джон Макатич. Мій колега з убивчого, що дослужився до начальника відділу. Чудовий хлопець, пречудовий детектив.

– Майк? – каже він. – Маю до тебе серйозне прохання.

– Окей, – відповідаю я, – що сталося?

– Складне прохання, Майк. Треба доставити сповіщення.

Сповіщення – це с. п. с., сповіщення про смерть. Іншими словами, Майк хоче, щоб я замість нього повідомила про смерть людини її рідним. Щоб сказала, що померла близька їм людина: це було зрозуміло з його голосу. Померла раптово. І не своєю смертю. Я замислилася. Могла просто сказати: «Більше я цим не займаюся» (хоч у відділі конфіскацій рідко обходиться без трупів). І тоді ми затіяли б суперечку в душі дешевих мильних опер. Він казав би: «Допоможи мені, благаю, Майк». А я йому така: «І думати забудь. Ні-ні! Розкатав губу!..» І так ми сперечалися б до сказу, і врешті я здалася б. Тому навіть відмовлятися, якщо однаково погодишся? Справа не мусить буксувати. Тому я просто повторила:

– То що сталося?

– Дочка полковника Тома вчинила самогубство. Сьогодні.

– Дженніфер? – А далі вирвалось: – Та йди!

– Не маю більше чим займатись, Майк. Казав же тобі, це непросте прохання.

– Як?

– Двадцять другий калібр, у рот.

Я мовчала.

– Майк, прошу, сповісти полковника Тома. І Міріам. Але скоро.

Я запалила нову сигарету. Пити більше не п'ю, але смалю, як паротяг. Тоді сказала:

– Я знала Дженніфер Роквелл, відколи їй було вісім.

– От бачиш, Майк. Хто, як не ти?

– Добро. Але спочатку відвезеш мене на місце.

У ванній я навела марафет на пиці. Але без фанатизму. Ніби пройшлася ганчіркою по барній стійці. Злісно зціпивши зуби. Була нічого така, принаймні так мені здається, а зараз – немолода фарбована блондинка, яких у глибинці хоч греблю гати.

На автоматі прихопила нотатник, ліхтарик, гумові рукавички – і свій тридцять восьмий калібр.

На поліційній службі швидко починаеш розуміти, що це за самогубство, коли все «ясно». Заходиш у кімнату, бачиш тіло, роззираєшся й кажеш: «Ясно». Та це ніяк не «ясно». Я познайомилася з Дженніфер Роквелл, коли їй тільки виповнилося вісім. Вона була моя улюблениця. Та що моя – вона подобалася всім! І я не могла не помітити, що їй ставало некомфортно від її досконалості. Розумна, вродлива. Так, я саме про це: за таку мудрість не шкода й вмерти; краса, що б'є без промаху. І вона була ніц не пихата, ну хіба зовсім трохи, бо не можна бути такою розумною-вродливою і зовсім із того не пишатися. Вона мала все – так, геть усе й навіть більше. Її батько – коп. Обидва старші брати, набагато старші, теж копи, служать у Чикаго, на шостій дільниці. Дженніфер не пішла в поліцію. Вона стала астрофізикинею і працювала тут, на горі Маунт-Лі. Чоловіки? Коли вона навчалася в Каліфорнійському державному, ті табунцями бігали за нею, але Дженніфер нікому з них не віддавала переваги. Та останнім часом (скільки вже років – вісім, сім? О боже, я й не знаю!), схоже, був у її житті такий собі мислитель-мрійник. Його звали Треjder. Професор Треjder Фолкнер. Це точно не було «ага, ну так» самогубство. Це було «ні, не може бути» самогубство.

Ми з Джонні Маком у машині без розпізнавальних знаків зупинилися на Вітмен-авеню – обсаджений деревами широкою вулиці з особняками й дуплексами. Кампус тулився на самому краєчку двадцять сьомого кварталу. Я вийшла з машини. Тісні штани, низькі підбори...

Там уже були патрульні, криміналісти, медексперти. Тоні Сілвера й Олтан О'Бой були в будинку. І ще кілька сусідів. На них ти дивишся, як на порожнє місце. Вуличні ліхтарі чітко окреслювали постаті у формі. Ага, значить, оголосили загальну тривогу. Щось схоже було в Південному, коли надходив радіосигнал, що «завалили полісмена». Іноді «завалили» означало «все, кінець»: не розійшовся з іншою машиною на перехресті під час переслідування, поткнувся не в той склад не в той час і залишився там із діркою у тілі, забрів кудись, де наркоманів аж кишить, і спіймав собі кулю. Коли хтось із клієнтів убивчого відділу обертається проти вбивчого відділу, правила гри міняються. Це расизм. Це атака на кожного з нас.

Жетон розчистив мені шлях крізь натовп поліції біля входу. Потрібно буде допитати домовласницю, яка могла бачити Дженніфер однією з останніх чи навіть виявитися свідком. Мені у спину світив відбитим сонцем гладкий місяць. А втім, навіть в Італії поліція не розводить сантиментів через повню. Всі знають, що в такі ночі злочинність зростає на двадцять п'ять або й усі тридцять п'ять відсотків. А візьми повний місяць у п'ятницю – і ось тобі двогодинні черги в кабінетах невідкладної допомоги та повний аншлаґ у травмпунктах.

При вході до квартири Дженніфер мене зустрів Сілвера. Сілвера. Ще коли ми працювали разом, нам не раз доводилось бувати в таких місцях. Та цього разу все було інакше.

- Боже мій, Майк.
- Де вона?
- У спальні.
- Ти вже закінчив? Чекай, нічого не кажи. Я зайду.

Шлях до спальні пролягав через вітальню. Я знала, куди йти. Бо й раніше сюди заїжджала, разів із десять за останні роки п'ять: то привозила щось для полковника Тома, то підвозила Дженніфер на бейсбол, чи на пляжну вечірку, чи на роботу. Раз або два вона була з Трейдером. І хоч наші стосунки здебільшого були пов'язані з роботою, ми теревенили в машині, як подружки. Коли я перетнула вітальню і вже збиралася зайти до спальні, мені раптом згадалася вечірка дворічної давності – вечірка, яку влаштував Овермарс із нагоди службового підвищення. Я тоді відчула на собі погляд Дженніфер: вона всміхалася, тримаючи в руці келих вина, із якого пригублювала цілий вечір. (Усі, крім мене, звісно, напилися в зюзьку.) Я тоді ще подумала: і дав же Бог комусь талант бути щасливою! Її переповнювала вдячність. Мені цистерну віскі треба осушити, щоб я так світилася, а вона наче сяяла зсередини всього від неповного келишка білого.

Я зайшла до спальні й зачинила за собою двері.

Ось як це робиться. Повільно обходиш кімнату. Спершу по краю. Тіло – наостанок. Точніше, те місце, де воно мало бути. Інтуїція повела мене до ліжка, та Дженніфер тієї миті сиділа на стільці. У кутку, правіше. Далі: запнуті наполовину штори (щоб місяць не світив), упорядкований туалетний столик, зім'яті простирадла, ледь відчутний запах пристрасті. В ногах у неї – стара наволочка з чорними плямами й сплющена бляшана банка.

Я вже казала, що мені не звикати до вигляду мерців. Але мене кинуло в жар, коли я побачила Дженніфер Роквелл, її пещену голизну, її очі, дотепер вологі, і вираз якогось дитячого здивування в них. Не сильне, легке здивування, ніби вона знайшла щось, що давно згубила і вже не сподівалася знайти. І не зовсім оголена. Вона зробила це в рушнику, намотаному тюрбаном на голову, як роблять, сушачи помите волосся. Але тепер, звичайно, цей рушник був весь промоклий і кривавий і здавався нестерпно важким для будь-кого із живих жінок.

Ні, я не торкалася її. Щось черкнула в нотатнику, а потім із професійною старанністю, паличками, схематично, зобразила положення тіла – ніби я знову працювала в убивчому відділі. Револьвер двадцять другого калібру лежав на підлозі рукояттю догори, обпершись на ніжку стільця. Перш ніж вийти з кімнати, я, надягнувши рукавичку, на мить вимкнула світло – і в місячному сяйві волого заблищали мертві очі. Огляд місця події нагадує газетну задачку на уважність. Знайдіть відмінності. Щось тут було не так. Тіло Дженніфер прекрасне – такому тілу можна тільки заздрити, – але щось із ним було не так. Воно було мертве.

Зайшов Сілвера – підібрати зброю. За ним прийдуть криміналісти – зняти відбитки пальців, провести потрібні заміри, усе зафіксувати. А потім прийдуть медексперти, запакують тіло в мішок. І засвідчать смерть.

Суд присяжних досі не визначився щодо питання жінок у поліції. Чи може жінка тут працювати? Як довго? З іншого боку, може, вони мають рацію. Мабуть, я тільки одна з багатьох, хто так вляпався. Скажімо, нью-йоркська поліція на п'ятнадцять відсотків складається з жінок. І по всій країні

жінки-детективи показують блискучі результати, роблять висококласну роботу. Але я думаю, що це напевне якісь дуже, дуже виняткові дами. Ще працюючи в убивчому відділі, я часто казала собі: «Йди звідси, дівчинко. Ніхто тебе не стане зупиняти. Просто тікай». Розслідування вбивств – чоловіча робота. Чоловіки їх скоюють – нехай чоловіки їх розгрібають, нехай чоловіки сушать мізки, нехай чоловіки ведуть слідство. Бо чоловіки люблять насильство. Жінки, можна сказати, туди майже не ліпляться, хіба що як жертви, убиті горем родички чи свідки. Десять-дванадцять років тому, коли під кінець першого терміну Рейгана пішла гонка озброєнь і ядерна загроза не виходила людям із голови, мені здавалося, що насувається всесвітня бійня і диспетчер викличе мене по радіо, щоб тривожно сповістити про п'ять мільярдів загиблих. «Усі мертві, крім вас і мене». Люди при здоровому глузді й добрій пам'яті, схилившись над столами, розробляли превентивні плани загального знищення. І я тоді питала вголос: «А де жінки?» А де були жінки? І я скажу вам: вони були свідками. Ті скуйовджені дамочки-пацифістки в наметах під базою Грінем-Коммон, Англія, доводили військових до сказу своєю присутністю і своїми убивчими поглядами – але залишалися свідками. Натурально, усі ядерні причандали, ядерна машина були прерогативою суто чоловіків. Убивство – справа чоловіка.

Але якщо є один момент у роботі убивчого відділу, який жінкам дається в тисячу разів краще, ніж чоловікам, то це сповіщення про смерть. Жінки добре це вміють – м'яко подати сумну звістку. Чоловіки пасуть тут задніх, бо почуття в них завжди в загоні. Вони постійно змушені лицедіяти, коли доставляють с. п. с., отож і проголошують новину, немов священники чи глашатаї, чи то взагалі беземоційно, наче їм пороблено, ніби пункт за пунктом зачитуючи текст контракту чи оголошуючи рахунок у боулінг-клубі. Потім, коли справу вже наполовину зроблено, до них щось починає доходити і їм стає зле. Я навч бачила, як вибухали реготом патрульні, приносячи якомусь небораці звістку про задавлену вантажівкою дружину. В такі хвилини чоловіки зазвичай усвідомлюють увесь абсурд ситуації, тому їй стається всяке. Тож я би сказала, що жінка одразу відчуває весь трагізм, і після цього оповіщення для неї – річ важка, але не сказати, що неприродна. Часом, звісно, адресати вибухають реготом, – мабуть, таким нестерпним виявляється горе. Ти просто втягуєшся в рутину з назвою «мій сумний обов'язок», і вони будять сусідів о третій годині ночі, щоб улаштувати поминки.

Ну, сьогодні такого не буде.

Будинок Роквеллів розташований у північно-західному передмісті при дорозі на Блекторн. Двадцять хвилин їзди. Я залишила Джонні Макатича в машині та пішла до задніх дверей дому, як робила звичайно, заїжджаючи до полковника. Обійшла дім, зупинилася. Затоптала бичок. Перевела подих. І побачила їх – крізь вітражне вікно та й на кухні – Міріам і полковника Тома. Вони танцювали. Танцювали твіст, повільно, ледь згинаючи в колінах ноги, під розв'язний спів саксофона, плавно рухаючись по кімнаті. Дзенькнули келихи. Червоне. У небі пульсував повний місяць, і хмари, крізь які він линув, належали радше не нам, а йому. Еге ж, романтично-незабутня ніч. Ця краса – невіддільна частина моєї історії. В обрамленні віконних плетив ніби навмисно для мене розгорталося дійство: сорок років разом, а бажання – мов той порох у порохівницях. У ніч, таку приємну й схожу на день.

Коли приносиш страшну звістку (як-от я тепер), це має і фізичні наслідки. Тіло твоє напружене до краю. Воно відчуває свою значущість. Стає сильним, бо несе страшну правду. Можете думати про неї що завгодно, але це таки правда. Куди вже правдивіше.

Я легенько постукала в скло задніх дверей.

Полковник Том обернувся на звук. Зрадив, побачивши мене. Навіть не думав хмуритись од страху, що я їм зіпсує такий чудовий вечір. Та щойно він одчинив двері, як я відчула, що міняюся на виду. І я вже знала, що він думає. Він думав, що я знову взялася за старе. Розв'язала, коротше.

– Майк, Боже мій! З тобою все гаразд?

А я кажу:

– Полковнику Томе. Міріам.

Та Міріам тікала з мого поля зору. Випадала з нього з прискоренням вільного падіння, десять метрів на секунду в квадраті.

– Ви сьогодні втратили дочку. Ви втратили свою Дженніфер.

А він і далі наче намагався всміхнутися. Тільки тепер це мала бути усмішка благальна. Спочатку в них народився Девід, через рік – Єгошуа. А потім, ще через п'ятнадцять років, – Дженніфер.

– Так, Дженніфер не стало, – сказала я. – Самогубство.

– Що за дурниці...

– Полковнику Томе, ви знаєте, я вас люблю й ніколи не сказала б вам неправди. Та схоже, сер, що ваша дівчинка вкоротила собі віку. Вона пішла на це. Пішла.

Вони накинули плащі, і ми поїхали в місто. Міріам залишилася в машині з Джонні Маком. У морзі на перетині Беттері й Джеффа полковник Том провів упізнання, спираючись на двері холодильника.

Олтан О'Бой мав їхати на схід, у кампус. Він віз новину для Трейдера Фолкнера.

5 березня

Сьогодні вранці я прокинулась – і Дженніфер стояла в ногах мого ліжка. Вона чекала, поки я розплющу очі. Я зиркнула на неї – вона щезла.

Одразу після смерті привид померлого, мабуть, розпадається на кілька привидів. І, певна річ, роботи тут багато. Бо йому слід побувати в багатьох опочивальнях, постояти над багатьма сплячими.

І декого з тих сплячих, – може, двох, може, трьох – мерці ніколи більше не покинуть.

6 березня

По вівторках у мене нічне чергування. Тому вдень я зазвичай буваю в «Ледбеттері». Одягнена в темно-сірий брючний костюм, сиджу в своєму кабінеті на вісімнадцятому поверсі над тим місцем, де Вільмот впирається

в Грейндж. Я тут працюю за сумісництвом консультанткою з безпеки, і коли мій стаж досягне обов'язкової позначки в двадцять п'ять років, я матиму повне право йти з роботи раніше на годину, а то й більше. Служу від 7 вересня 1974 року. Моя пенсія вже наступає на п'яти й усе приплюхується: чи досягла я?

Подзвонили з прохідної, сказали, що до мене відвідувач: полковник Роквелл. По правді кажучи, я здивувалася, що він не вдома. Як я розуміла, хлопці з Чикаго вже приїхали, і слухавку з телефона було знято. Роквелли хотіли докопатися до суті.

Я відклала схему охоронної сигналізації, яку саме вивчала, підправила макіяж. Тоді зв'язалася телефоном із Ліндою й попросила її зустріти полковника коло ліфта й провести до мене.

Він зайшов.

– Доброго дня, полковнику.

Я рушила йому назустріч, але він, схоже, вирішив, що обійдеться без моїх обіймів, а коли я стягувала з нього плащ, його підборіддя мало не торкалося грудей. Не підіймаючи голови, він опустився в шкіряне крісло. Я повернулася на місце за своїм столом і сказала:

– Як ви там, полковнику? Дорогий...

Він знизав плечима. Повільно зітхнув. Звів очі. І я побачила те, що рідко бачиш у людей, убитих горем. Паніку. Первісну паніку, паніку істоти нерозумної, у його очах. Вона збудила в моїй уяві образ кролика, застиглого перед удавом. Мене раптом теж охопила паніка. Я подумала: «Він живе в кошмарному сні, і я теж. Що робити, якщо він завие? Завити й собі? Усі завиємо?»

– Як Міріам?

– Мовчить, – сказав полковник після паузи.

Я зачекала.

– Не поспішайте, полковнику, – сказала я. І подумала, що було б незле зайнятися чимось заспокійливим і не дуже серйозним. Скажімо, розібрати рахунки. – Хочете – поговоримо, а хочете – помовчимо. Як скажете.

Коли я служила в убивчому відділі, Том Роквелл був у нас начальником відділення. Це було ще до того, як він, образно кажучи, зайшов у швидкохідний персональний ліфт і натиснув на кнопку з написом «Пентхаус». Упродовж десяти років він став спочатку командиром зміни в чині лейтенанта, пізніше, уже капітаном, очолив відділ злочинів проти особистості, а відтак, дослужившись до полковника, став головою нашого управління. Зараз він не полісмен, а велика шишка в політиці: ворочає статистикою та бюджетом, підтримує зв'язки з громадськістю. Він міг стати заступником комісара з питань операцій. Господи, та він мером міг стати. «То суцільне змагання, хто глибше лизне, – зізнався якось він мені. – Знаєш, ким я там став? Я більше не коп. А базікало». І ось тепер полковник Том, базікало, сидів у мене в кабінеті, прикинутий, наче миша.

– Майк. Там щось нечисто.

Я знову витримала паузу.

– Щось не те.

- У мене таке саме відчуття, - сказала я.

Дипломатична відповідь, та він уп'явся в мене чіпким поглядом.

- Ти щось знаєш, Майк? Не як подруга. Як поліція.

- Як поліція? Як поліція я мушу сказати, полковнику Томе, що це, мабуть, таки самогубство. Але міг бути й нещасний випадок. Там були ганчірка і бляшанка. Як ви гадаєте, могла Дженніфер його чистити, і...

Полковник аж здригнувся. І, звісно, я все зрозуміла. Авжеж. Що можна робити в роті револьвером 22-го калібру? Хіба що пробувати, який він на смак. Щоб відчути смак смерті. Й ось тоді вона...

- Це Трейдер, - вимовив полковник. - Точно Трейдер.

Я мусила перетравити ці слова. Нехай. Припустімо. Часом і справді так буває, що ніби очевидне самогубство, як глянути уважніше, виявляється вбивством. І ви це просікаєте за пару секунд. Уявімо, що ви десь у Дестрі чи Оксвіллі. В суботу о десятій вечора якийсь чорний укурюк розряджає у свою милу дробовик. На ній не залишається живого місця, а його тим часом накриває, і він народжує геніальний план: обставити все так, неначе то вона себе... І він стирає зі зброї свої пальчики, садовить убиту на ліжко чи куди там іще. Дехто особливо вигадливий може нашкрябати передсмертну записку. Колись одна така записка прикрашала нашу дошку оголошень: «Пращавай жарстокий світ». «Ой, Марвісе, яка в тебе трагедія, - співчуваємо ми тому Марвісу, приїхавши після його дзвінка. - Що ж тут сталося?» А Марвіс каже: «В неї була... та, як іі... депресія». І непомітно ушивається з кімнати. Він зробив свою справу... Тепер йому тут нічого ловити. І тоді надходить наша черга. Оглядаємо труп: навколо рани - ані опіку пороховими газами, ані слідів пижа. Бризки крові не на тій подушці, на якій сидить кохана Марвіса. І навіть не на тій стіні, що біля неї. А на зовсім іншій. І ви чешете такі по Марвісову душу, а той уже на кухні: в одній руці пакетик із дозою, у другій - розігріта ложка. «Убивство - раз. Героїн - два. Все ясно, Марвісе. Швидко вдягнувся й пішов! Із нами в управлінні. Це ти отой лайнюк, що вкоротив їй віку. І на додачу виродок. Дійшло?» Убивство, виряджене в шати самогубства. У сімдесят сьомому кварталі таких вилупків - хоч греблю гати. А в нас - нівроку мудрий Трейдер Фолкнер, учений, університетський викладач, який веде заняття з філософії науки. То й що! Мудрих убивств не буває. То все повна туфта. Воно таке все... нище. І так, то все професор наробив. Тут і думати нічого! Хіба є щось тупіше за вбивство? Убивця виходить сухим із води, коли йому щастить або коли він битий жак. Якщо жертва більш-менш молода й не має серйозних проблем зі здоров'ям, а спосіб убивства жорстокий, запам'ятайте, що таке вбивство (або самогубство) можливе тільки в телевізорі, де роль крові грає кетчуп. І будьте певні: якщо самогубство насправді вбивство, ми докопаємося до цього, тут без варіантів. Нам, поліції, вигідно, щоб це було вбивство. Адже розкрите вбивство означає відгули, премії, подяки від начальства. А самогубство - дуля вам, а не премія.

«Це не я, - майнула думка. - Це не я тут сиджу. Мене тут взагалі немає».

- Трейдер?

- Трейдер. Він був там, Майк. Він останній бачив її живою. Я не кажу, що він... Але це Трейдер. Він мав на неї вплив. Це Трейдер.

- Чому?

- А хто ще?

Я відкинулась на спинку, немов відсунулася від цієї думки. Але полковник напруженим голосом вів далі:

- Виправ мене, якщо я помиляюся. Чи знала ти когось, хто був щасливіший за Дженніфер? Чи врівноваженіший? Вона... вона була сонячна.

- Ні, ви не помиляєтесь, полковнику. Але ви не можете бачити всього. Чи нам із вами не знати, скільки у світі болю?

- Які там болі... - Голос полковника осікся, він злякано гикнув. І я подумала: напевне, уявляє, як вона померла. Кілька разів так гикнувши, він проковтнув клубок у горлі. - Біль. Чому вона була гола, Майк? Дженніфер. Міс Скромність. Яка ніколи навіть бікіні не надягала. З її фігурою.

- Вибачте, сер, хіба цю справу вже не розслідують? Сілвера? Так?

- Я зупинив її, Майк. Розслідування призупинено. Бо хочу попросити тебе про одну річ.

Телебачення й усе таке інше страшно вплинуло на злочинців. Воно озброїло їх стилем. І ще те саме телебачення на віки вічні занастало суд присяжних. І американських юристів. І до нас, до поліції, дотягнулося. Жодну іншу професію не розцяцьковували вигадками так, як нашу. В моєму арсеналі було кілька гучних заготовок. На кшталт: «Я була проти, щойно ви зайшли у двері. Тепер я ще інтенсивніше проти»[1 - Вільна цитата з фільму «Той, що біжить по лезу» 1982 року. (Тут і далі прим. ред.)]. Але я розмовляла не з ким-небудь, а з полковником Томом. Тож я сказала чисту правду:

- Ви врятували мені життя. Для вас я зроблю все. Чи вам того не знати?

Він узяв свій портфель. Дістав із нього папку. «Дженніфер Роквелл. N97143». І протягнув її мені зі словами:

- Знайди мені щось, із чим я зможу жити. Бо із цим - то не життя.

І тільки тут він звів на мене очі. Паніки в його погляді вже не було. А те, що залишалося, я бачила вже тисячу разів. Шкіра блякла, абсолютно позбавлена блиску. Невидючий погляд. Геть пустий. Я сиділа за столом просто напроти, але була для нього недосяжною.

- Якесь воно ні в тин і не в ворота, так, полковнику?

- Так, ні туди ні сюди. Але ми мусимо піти на це.

Я знову відкинулась на спинку і закинула вудочку:

- Я досі намагаюсь оцінити ситуацію зусібіч. Ось ти сидиш, не маєш чим зайнятися - в руках у тебе пістолет. Ти його чистиш. Граєшся ним. Раптом тебе перекалить. Ну як... дитяча дурість. - Що я хочу сказати? От як допитлива дитина добуває знання про предмети? Таж просто тягне їх до рота. - Засовуеш цей пістолет собі до рота. Потім...

- Майк, то не був нещасний випадок, - сказав, підводячись, полковник. - Я маю докази. Завтра десь о цій порі чекай посылку.

Він кивнув мені. Його кивок неначе обіцяв, що та посылка вправить мені мізки.

- Що це, полковнику?

- Дещо для твого відеоманітофона.

А я подумала: «О Боже! Я знаю, що це. Юні коханці в Гроті Кохання. Я вже це бачу. Юні коханці в саморобних маскарадних прикидах: Трейдер у костюмі Бетмена і Дженніфер, прикута до стіни, а з одягу на ній – лише дьоготь і пір'я».

Але полковник Том оперативно повернув мене на грішну землю.

- Це розтин, – сказав він.

7 березня

Через те, що я така забігана – тут вам і «Анонімні алкоголіки», і гольф, і диспут у дискусійному клубі, і заняття на вечірньому по четвергах (плюс заочні курси, яким нема кінця-краю), нічні зміни по вівторках і суботні посиденьки в колі колег сорок четвертого кварталу, – мій хлопець каже, що в мене зовсім не лишається на нього часу. І каже, мабуть, слушно. Однак я таки маю хлопця: це Тоб. Дуже милий парубок, і я дуже його ціную й потребую. У нього є одна цікава особливість: при ньому будь-яка жінка почувається Дюймовочкою. Тоб має неосяжні розміри. Він заповнює собою все. А коли пізно повертається додому, куди до нього нічним потягам. Усі балки в будинку стогнуть. Кохання, як на мене, річ важка. І я для нього теж не подаруночок. А навчив мене цього Денісс. То був гарний урок. І для мене, і для нього. Тут усе просто: любов вибиває мене з рівноваги, а я не можу собі цього дозволити. І Тоб мене влаштовує цілком і повністю. Наскільки я це розумію, він сповідує такий підхід: укоринитися, вчепитися й рости, оповиваючи мене, як ліана. І це діє. Але процес протікає так повільно, що я не впевнена, чи проживу аж стільки, щоб побачити, чим він закінчиться.

Тоб не хлопчик-горобчик, аж ніяк. Інакше він не жив би під одним дахом із детективом Майк Хуліген. Та коли я сказала, що в нас буде сьогодні по ящику, він зібрався й двинув до бару «У Фретника» на пару келишків. У нас удома завжди є що випити, і мені приємно знати, що воно в нас є, хоч розумію, що коли його торкнуся, то мені край. Вечерю я зробила йому раніше. І близько сьомої, прикінчивши свинячу відбивну, він вийшов за поріг.

І тут я мушу пояснити дещо про себе й полковника Тома. Одного ранку, під завісу моєї роботи в убивчому відділі, я приперлася на чергування зі страшним похміллям. По-перше, запізнилася, по-друге, з одутлою оранжево-пісочною пікою, а печінка нила так, що я відчувала її всім тілом. Полковник Том гукнув мене до себе в кабінет і заявив: «Майк, якщо хочеш себе доконати – справа твоя. Але не думай, що я стану спокійно на це дивитись». А потім просто взяв мене за руку й повів у службовий гараж. Звідти він повіз мене в лікарню, де док прийняв мене і перед усього поцікавився: «Ви самі живете, так?» А я йому: «Та ні. Не живу я сама». З Деніссом я живу.

У лікарні мені промили шлунок, а потім я приходила до тяти в Роквеллів. Тоді вони ще жили у Вайтфілді. Тиждень я провалялася в невеличкій спальні на першому поверсі в задній частині дому. Я слухала далекий шум дороги, наче музику. Приходили люди – реальні та гадані, – вони приходили й

стояли наді мною. Дядечко Том, Міріам, сімейний лікар. Був хтось іще. А Дженніфер Роквелл (тоді їй було дев'ятнадцять) бувала вечорами й читала мені. Я лежала, вслухаючись у ясний юний голос, і думала: це справжня Дженніфер чи одна з тих примар, яких час од часу заносить сюди, – холодна, самодостатня, неприступна постать із синювато-задубілим, неначе витесаним з каменю лицем?

Вона мене ніколи не засуджувала. Тоді в неї було вдосталь свого клопоту. Вона була дочкою поліції. І не мала звички засуджувати абикого.

Спершу я перевіряю теку, де зібрано всі-всі нудні подробиці, аж до показника одометра машини, на якій того вечора – четвертого березня – їхали Джонні Мак і я. Але мені потрібні навіть найменші дрібниці. Я хочу чітко визначити, у якій послідовності все відбувалося.

19:30. Трейдер Фолкнер був останнім, хто бачив її. Він твердить, що пішов од неї о цій годині, як завжди робив у ніч із суботи на неділю. Настрій Дженніфер він описує як «життєрадісний» і «нормальний».

19:40. Старенька у квартирі зверху, яка куняла перед телевізором, прокидається від звуку пострілу. Набирає «911».

19:55. Прибуває патрульний коп. Стара, місіс Ролф, має запасні ключі від квартири Дженніфер. Патрульний заходить у квартиру й бачить труп.

20:05. Тоні Сілвера у відділку приймає виклик. Диспетчер називає ім'я загиблої.

20:15. Мені телефонує Джон Макатич.

20:55. Констатація смерті Дженніфер Роквелл.

Через дванадцять годин проводять розтин її тіла.

«TACEANT COLLOQUIA, – повідомляє напис на стіні. – EFFUGIAT RISUS. HIC LOCUS EST UBI MORS GAUDET SUCCURRERE VITAE».

Нехай змовкнуть розмови. І вщухне сміх. Тут смерть панує, помагаючи живим.

Помри за нез'ясованих обставин, наглою чи бодай нетиповою смертю, – словом, помри не в інтенсивній терапії чи госпісі – і розтину тобі не обминути. Помри самотньо – тобі теж сюди. Якщо ж ти вмер у цьому американському місті, санітари доправлять тебе до будівлі судово-медичної експертизи на Беттері й Джефферсон. Коли настане твоя черга, тебе вивезуть з холодильної камери, зважать і перекотять із каталки на цинковий стіл під відеокамерою. Раніше замість неї були мікрофон і «поляроїд». Тепер – камера. Там зараз телешоу. На цій стадії дослідження твій одяг буде ретельно оглянуто, знято з тебе, запаковано в пластиковий мішок і послано в камеру зберігання речових доказів. Але на Дженніфер нема нічого, крім бирки на великому пальці ноги.

І шоу починається.

Напевне, варто зауважити, що особисто в мене сам процес не викликає жодних емоцій. Коли я працювала в убивчому відділі, прозекторська була невіддільною частиною нашої роботи. Я й нині зазираю туди в службових

потребах щонайменше раз на тиждень. Служба у підвідділі конфіскацій (який належить до відділу організованої злочинності) набагато кривавіша, ніж можна подумати. Ми кошмаримо бандосів. Варто комусь щось бовкнути біля басейну – і ми конфіскуємо цілу віллу. А там і на мерців виходимо. Тіла майже завжди ховають у багажниках прокатних тачок. Показово страчені та повні куль. Часом пів ранку можеш прововтузитися в медекспертів, поки всі кулі до останньої не буде запротокольовано... Тож сам процес мене не дуже зворушує. Але Дженніфер це не стосується. Я переконаю себе, що полковник Том не дивився цей запис, обмежившись рапортом Сілвери. Чому ж тоді я дивлюся? Якщо забути про мерців, прозекторська схожа на кухню ресторану перед відкриттям. Отже, почнімо перегляд. Я сиджу на дивані, курю, роблю нотатки, час од часу ставлю відеоманітофон на паузу. Я – свідок.

Звучить голос Сілвери: він дає напучування патанатому. Ось Дженніфер, з номерком на нозі. Оце тіло. Фото з місця події, у теці, вологі очі й рот мають мало не порнографічний вигляд (художня порнографія, «зі смаком», – типу ессе femina), та тепер – нічого еротичного. Застигла, як після глибокої заморозки, розпластана на дошці між неоновими лампами та кахлями. Усі барви спотворено. Хімія смерті неблаганна, луги повним ходом перетворюються на кислоти. «Тіло належить...» Постривайте. Схоже на голос Полі Ноу. Так, патанатом Полі Ноу. Думаю, не варто винуватити чоловіка в тому, що він любить свою роботу й що він родом з Індонезії, та мушу визнати: на мене цей коротун наганяє жах. «Тіло належить...» – каже він, повторюючи сакраментальне: «Nec es corpus».

– Тіло належить білій жінці, фізично розвинутій, середньої повноти, на зріст сто сімдесят п'ять сантиметрів, орієнтовна вага – шістдесят п'ять кілограмів. Одягу на тілі немає.

Спершу вивчають зовнішній вигляд. За напученнями Сілвери, Ноу робить первинний огляд рани. Він спрямовує світло в рот, який застиг, розтулений наполовину, і перевертає тіло на бік, щоб побачити вихідний отвір. Потім уважно оглядає весь шкірний покрив, шукаючи можливі вади, мітки, сліди боротьби. Найприскіпливіше – руки, кінчики пальців. Він робить зрізи нігтьових пластин і проводить хіманаліз на вміст барію, сурми та свинцю, щоб установити, чи справді вона натискала на курок того самого револьвера. Пригадую, його подарував полковник Том, ще кілька років тому, і він же вчив дочку володіти зброєю.

Спритний, як і завжди, Полі Ноу бере мазки: оральний, вагінальний, анальний. Потім обстежує область промежини на предмет розривів або травм. Я знову згадую полковника Тома. Це єдиний спосіб підтвердити його версію. У тому сенсі, що коли тут замішаний Трейдер, то злочин має сексуальний ґрунт, правильно ж? Та начебто. І все ж таки здається, що тут усе не так. На столі патологоанатома часом трапляються кумедні штуки. Подвійне самогубство може виявитися поєднанням убивства й самогубства. Згвалтування з подальшим убивством виявляється самогубством. А от чи може самогубство виявитися згвалтуванням із подальшим убивством?

Але ж і розтин – свого роду згвалтування, і ось приходить його черга. У мить, коли зроблено перший надріз, Дженніфер стає тілом – просто тілом, не більше. Полі Ноу береться до роботи. Прощавай. Захоплення, з яким він оддається звичній справі, робить його схожим на школяра: лискуча голова опущена; орудуючи скальпелем, як ручкою, він робить на тілі потрібний надріз у формі літери Y: від плечей до підгрудної ямки і вниз через таз. Почергово відігнувши покриви у місцях надрізу (як намоклий чи підпалений килим), Ноу розтинає електричною пилою ребра. Грудна клітка здійсмається, наче підвальний люк, єдиним комплексом, як дерево з гіллям, внутрішні органи вийнято й викладено на іржостійкий піднос. Ноу розрізає серце, легені, нирки та печінку, бере зразки тканин на аналіз. Тепер він виголює голову навколо вихідної рани.

А зараз – найгірше. Електропилка робить коло, вгризаючись в основу черепа. У черепну коробку вбито клин, і ти чекаєш, що от-от він трісне. І от я відчуваю, що моє тіло, таке звичайне й асиметричне, таке малоприємне й неестетичне, таке недоглянуте й загрубіле, несподівано протестує, бунтує. Воно просить уваги. Воно не хоче бачити все це. Хрускіт черепа звучить оглушливо, як постріл. Чи як страшний надсадний кашель. Ноу на щось показує, Сілвера нахиляється – і потім обидва здивовано відхиляються.

А я дивлюсь і думаю: «Я вас чую, полковнику Томе. Та що це має означати, поки не знаю».

Розтин показує, що Дженніфер Роквелл вистрілила собі в голову тричі.

«Та ні. Не живу я сама», – відповідала я. З Деніссом я живу. То був єдиний раз, коли я пустила сльозу. Не живу я сама. З Деніссом.

Поки я вимовляла ці слова, Денісс похмуро позбирав свої манатки, а потім, похмуро витріщаючись на дорогу, що духу гнав свій пікап у напрямку кордону штату.

Тож я уже жила сама. Я не жила з Деніссом.

Це не Тоб там сходами чалапає? Чи це перші звуки наближення нічного потяга? Дім завжди відчуває його і весь аж напружується, коли стає чутно далекий розпачливий гук.

Не живу я сама. Я живу не сама. А з Тобом.

9 березня

Щойно я зустрічалась із Сілверою.

Першим ділом він сказав:

– Як мене це задрало!

Я питаю:

– Що саме?

– Весь цей дурдом, – каже Сілвера.

Тоді я пояснила йому, що полковник Том більше схиляється до версії про вбивство.

– А чому так?

– Ну, куль було аж три.

Сілвера каже:

– Що цей Роквелл тут тямить! Він навіть вулиці не нюхав.

Ну, я йому кажу:

– Господи, та він також спіймав свою кулю на цій блядській службі.

Сілвера прикусив язика.

– А ти сам під кулі востаннє коли підставлявся? – питаю його.

Сілвера так і не сказав. Ні, не тому, що згадував обляви й стрілянину. Він думав не про ті часи, коли Том Роквелл, тоді ще звичайний патрульний, перестрів у наркоманському кварталі типа в капюшоні. Сілвера просто міркував про свою нелегку поліцейську кар'єру.

Я зробила затяжку і знову сказала:

– Полковник Том схиляється до думки, що це вбивство.

Сілвера закурив і сказав:

– А що йому ще думати? Можна вистрілити собі в рот один раз. Це життя. Можна вистрілити в себе двічі. Ну... буває. А тут аж тричі. Тут хто завгодно здуріє.

Ми сиділи в «У Хосні» – маленькій забігайлівці на Грейндж. Це місце популярне в поліції, бо тут класна зала для курців. Сам власник, Хосні, не курить. Він просто лібертаріанець. Викинув половину столиків тільки для того, щоб обійти міську заборону.

Я не пишаюся своєю тютюною залежністю і знаю, що праведна війна Хосні за права курців приречена на поразку. Та всі копи кадять, а наші серця й легені, які ми так гробимо, – це така собі данина державі.

– А це був двадцять другий калібр, – сказав Сілвера. – Револьвер.

– Угу. Точно не рушниця. І не шестиствольний кулемет. Револьвери – твій коник. А що стара зверху? Вона ж казала, ніби чула один постріл?

– Або прокинулась од першого пострілу, а потім чула другий або третій. Наклюкалася хересу перед телевизором. Ну от що вона знає?

– Піду я з нею побалакаю.

– Яка, бляха, хитромудра справа, – відреагував Сілвера. – Полі Ноу просвітив її рентгеноскопом – і ми побачили три кулі... Одна досі там, у голові, так? Ще одна зберігається як речовий доказ, та, яку ми виколупали зі стіни на місці вбивства. Після розтину ми ідемо назад. Дірка в стіні лише одна. І відкопуємо ще одну. Дві кулі. Один отвір.

Сам собою факт не дуже визначний. Поліція ставиться до балістики досить скептично. Пригадуєте вбивство Кеннеді й «чарівну» кулю? Ми знаємо, що кожна куля – це чарівна куля. А надто – двадцять другого калібру. Коли куля входить у тіло людини, то починає битися в істериці. Ніби потрапила туди, куди геть не збиралася потрапляти.

Я сказала:

– Мені доводилося бачити дві кулі. У самогубстві. А де дві, там і три.

– А мені доводилося переслідувати типів, що мали по три кулі в голові!

Власне кажучи, ми чекали дзвінка. Сілвера просив полковника Тома ввести в курс справи Овермарса. Він мав якісь зачіпки в Куантіко, і це було цілком логічно. І зараз Овермарс нишпорив по федеральних комп'ютерах, шукаючи документально підтверджені повідомлення про самогубців, які примудрилися пустити собі в голову три кулі. Мені ці підрахунки здавалися дивними. П'ять пострілів собі в голову? Десять? Хто більше?

- Що вдалося нажити за ранок?

- Та так, самий дріб'язок. А тобі?

- Таке саме.

А ще в той ранок ми із Сілверою обдзвонювали всіх, хто міг сказати бодай слово про пару Дженніфер і Трейдера. Та всі, як змовившись, бубніли, що, мовляв, вони неначе були створені одне для одного, і несли всяку романтичну маячню. Скидалося на те, що, м'яко кажучи, не було жодної підстави для конфлікту між ними. Всі в один голос твердили, що Треjder за весь час навіть не прикрикнув на Дженніфер Роквелл, то яке вже там рукоприкладство! Це було щось нечуване: весь час самі тільки приемності!

- Чому вона була гола, Тоні? Полковник Том казав, що Міс Скромність навіть бікіні в гардеробі не мала. А тут їй раптом захотілося, щоб її знайшли в такому вигляді?

- Гола - то діло десяте. Вона ж мертва, Майк. Дідько з тією голизною.

Ми розклали на столі свої записки. Наші замальовки місця злочину. І схематичне зображення тіла Дженніфер: одна лінія - торс, дві - руки, дві - ноги, кружечок замість голови та стрілка, що вказує на кружечок. Фігура з паличок. Хто б міг подумати, що дійде до такого!

- Воно наче щось каже.

- Що саме? - питає Сілвера.

- А ти подумай. Воно каже: «Я вразлива». «Я жінка».

- Або «Заціни!».

- Ага. «Плейбой». Дівчина місяця.

- Дівчина року. Хоча в неї не той тип фігури. Вона спортивна, хоч і грудаста.

- А може, це фініта ля комедія якихось сексуальних іграш? Тільки не кажи, ніби тобі таке й на думку не спадало.

Коли ти довгенько служиш у поліції й нерідко бачиш темні боки життя, то поступово й сам стаєш носієм котрогось із людських пороків. Азартні ігри, алкоголь, наркотики, секс. І якщо ви людина сімейна, то все це - як дороговказ до неминучого розлучення. Сілвера став спецом із сексу. А разом і з розлучень. Я була спецом із пиятики. Одного вечора, розкривши важку справу, ми всією зміною пішли в ірландську забігайлівку, щоб обмити це. Коли ми закруглися, я раптом зауважила, що всі дивляться на мене. Чому? Та я дмухала на десерт! Щоб остудити. А на десерт було морозиво. Закладала я тоді як швець. І було враження, що це не я сиджу у своїй шкіряній куртці та чорних вузьких джинсах, а семеро страшених гномів, злитих воедино: крикливий, сварливий, бридливий, паршивий, злобливий, плаксивий і блудливий. Зайду, бувало, в бар, іду розвальцем до стійки і буравлю поглядом усіх чоловіків. Могла схопити будь-кого за горло чи за

щось м'якіше. Не набагато краще я поводитися й в управлінні. До кінця моєї служби там не лишилося жодного копа, якого я, з тієї або іншої причини, не шваркала об стіну в коридорі.

Сілвера молодший за мене й уже вчетверте розлучається. Він похвалявся, що до тридцяти п'яти, коли когось заарештовував, не пропускав ані дружини, ані сестри, ані подруги, ані матері затриманого. Він просто схибнутий на сексі. Працює Сілвера десь у нарковідділі, він мав би репутацію продажного копа. Стильні костюми, погляд з поволокою, зачесане по-італійському, назад, без проділу, чорне волосся. Але Сілвера чистий. Відділ убивств і гроші не перетинаються. І ще він першокласний детектив. Що правда, то правда. Просто фільмів передивився, як ми всі.

- Вона гола, - кажу я, - на стільці у спальні. У темряві. Є випадки, коли жінка з власної волі відкриває рот для чоловіка.

- Не бовкни це полковнику. Він не переживе.

- Отже. Трейдер іде о пів на восьму. Як звичайно. І тут з'являється інший бойфренд.

- Ага, засліплений лютою ревністю. Слухай, ти ж знаєш, чого хоче добитися полковник Том.

- Він хоче знати хто. І от що я тобі скажу. Якщо це самогубство, то в мене виникає ціла купа запитань.

Сілвера глянув на мене. Де-де, а тут поліція - як в армії піхота. Про мотиви нехай думає начальство. Розберися, хто зробив, а тоді шукай мотив, кажуть у нас. А по-великому, нам ті мотиви до одного місця. І раптом я згадала дещо, про що давно хотіла запитати.

- Слухай, - кажу Сілвері, - це ж ти в нас підкочуєш яйця до всього, що ходить?

- А що?

- А то! В тебе завжди стоїть. До Дженніфер теж клинці підбивав?

А він каже:

- Аякже! Коли бачиш таку жінку, то мусиш хоча б вудочку закинути. Аби потім не гризтися: міг, та не зробив.

Я кажу:

- Ну?..

Сілвера каже:

- Відшила. Але культурно.

- Ага, - кажу, - значить, ти не назвеш її бездушною чи там лесбійкою. Чи релігійною. До речі, вона вірила в Бога?

- Вона ж учена, - відповів Сілвера. - Астрономка. А вони не вірять у Бога. Чи вірять?

- Щоб ти здох, - кажу, - звідки ж я знаю?

- Сер, загасить, будь ласка, сигарету.

Я обернулася.

Якийсь мужик.

– Вибачте, мем. Чи не могли б ви не палити?

Що далі, бачу, то частіше на мене кажуть «сер». Коли я представляюся по телефону, людина й не підозрює, що я не чоловік. Треба буде дістати балончик з азотом, чи як його, для писклявого голосу.

Сілвера закурив і каже:

– А з якого це дива ій тут не палити?

Той мужик покрутив головою, табличку шукав. Високий, жирний, ошелешений.

– Бачиш залу за скляними дверима? – питає Сілвера. – Там, де старі меню стосом лежать.

Мужик обертається, дивиться.

– Онде місця для некурців. І якщо тобі по кайфу боротися з палінням, то там ти зможеш дати собі волю.

Здоровань іде. Ми далі сидимо, димимо, п'ємо каву.

– Стоп, – кажу, – а я в старі часи тебе не клеїла?

Сілвера подумав.

– Якщо, – каже, – нічого не плутаю, кілька разів по морді ляснула. І все.

– Так, – кажу, – це ж О'Бой іздив четвертого березня до Трейдера, щоб повідомити йому про Дженніфер?

Після смерті Дженніфер детектив Олтан О'Бой іздив у Каліфорнійський університет, щоб повідомити Трейдерові Фолкнеру сумну звістку. Власне, Трейдер і Дженніфер жили разом, але той щонеділі повертався у свою «хатинку» в академмістечку. О'Бой постукав в його двері близько 23:15. Трейдер уже був у піжамі, халаті й пантофлях. Отримавши звістку про смерть, тримався він недовірливо й ворожо. Ось вам О'Бой, кров із молоком, метр вісімдесят п'ять зросту, сто сорок кілограмів живої ваги, – викапаний Кінг Конг, тільки в спортивній куртці й із «магнумом» у кобурі. А навпроти – університетський викладач у пантофлях, який обзиває його «брехунякою довбаним» і ладен кинутись на нього з кулаками.

– О'Бой привіз його до управління, – підтвердив Сілвера. – Майк, я багато різних кадрів бачив, але той просто красень! Лінзи в нього в окулярах такі грубі, ніби їх повиймали з телескопа на Маунт-Лі. І знаєш що? На твідовому піджаку, на ліктях – латки шкіряні. Сидить, значить, на лавці в коридорі, такий мачо, і ридає в хусточку. Сучий син.

Питаю:

– А тіло він бачив?

– Бачив, – каже Сілвера. – Пустили його.

– І що? – кажу.

- Ну, - каже, - схилювся над нею. Зараз, думав, торкнеться її, але ні.

Питаю:

- А він щось казав?

- Казав, казав: «Дженніфер... О, Дженніфер, що ж ти накоїла!»

- Детектив Сілвера?

Це Хосні. Овермарс на зв'язку. Сілвера встав із-за столу, а я зібрала все, що в нас було. Дала йому хвилину потріпатись тет-а-тет, а потім підійшла до телефону.

- Так, - сказала я. - І скільки в нас народу з трьома кулями в голові?

- Не повіриш. За останні двадцять років - семеро. Із цим без проблем. І є навіть один із чотирма.

Йдучи до виходу, ми зиркнули в залу для некурців. Той тип і далі там сидів, самотній і напружений, всіма забутий і покинутий. Усе чекав, коли його обслужать.

- Він як полковник Том, - сказав Сілвера. - Опинився не там, де потрібно. Ага, знаєш що? З тих самогубців п'ятеро - жінки. Що й слід було довести. Чоловіки, ті вбивають когось. Убивство - суто чоловіча справа. А от жінки стріляються самі. Тож суїцид, Майк, бабська справа.

10 березня

Субота. Вранці вирішила просто так, без приводу, пройти по Вітмен-авеню зо пів кварталу. Зараз тут пристойний район. Анклав середнього класу на пограниччі двадцять сьомого округу: на Волстед-стріт стоїть стара університетська бібліотека, на Йорк-стріт - бізнес-школа. Міста в Америці планують так, що сіячі розумного й вічного завжди живуть між зонами воєнних дій (чиста правда, чуваче), і наше місто також шанувало цю традицію. Десять років тому Волстед-стріт була як Сталінград у Другу світову. А зараз тут усе забито дошками чи просто спалено, навколо - ні душі. Майже немає типів у насунутих на очі капюшонах. Важко сказати, яка цьому причина. В економіки свої закони.

Гуляю під в'язами від дверей до дверей, і мешканці - сама привітність. То вам не блочна забудова в Оксвіллі чи спецпроект у Дестрі. Ніхто не посилав мене під три чорти або й кудись подалі. Народ привітний, так, але четвертого березня ніхто тут нічого не бачив і ніхто тут нічого не чув.

Дзвоню, значить, в останній будинок. Ага. Хто б міг подумати! Маленька дівчинка, в рожевих бантиках і білих гольфиках. Сілвера правий на всі сто: така, бляха, хитромудра справа. Але тут уже без фальші, бо діти добрі спостерігачі, молоді, гостроокі. Не те що ми: бачимо одне й те саме, ще й не першої свіжості.

Кінець ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию
(https://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=66773438&lfrom=362673004)
на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

notes

Сноски

1

Вільна цитата з фільму «Той, що біжить по лезу» 1982 року. (Тут і далі прим. ред.)